עין משפט גר מצוה

פו א ב מיי פ״ז מהלי טוען ונטען הלכה די סמג עשין לה טוש״ע ח״מ

סי לנו סעיף יב:

בו ג מיי פיי מהלי זכיה
הלכה ו (ומיי פיי
מהלכות מעשר) סמג עשין
עב טושיע חיית סי רנה
סעיף ה:

בו ד מיי שם הלכה ה

בח ד מיי שם הלכה ה טוש"ע שם סעיף ז [וברב אלפס עוד בב"ב דף רמ:]:

רמ:]: פש ה מיי שם הלכה ז [ופ"ו מהל' מעשר שני הל"ו] טוש"ע שם סעי" מי

ט: צ ו טוש״ע ח״מ סי״ כה סעיף ג בהג״ה ועיין בטור: צא ז מיי׳ פכ״ב מהל׳

תנחי התם ונח יבח ניד פנוני:

ראם כמוחר דבריו קיימין. אין מנג עשן זה טוש"ע ח"ת

שייך כאן שלא להשביע את

בניו: כושום ראת לך רכיל אין כאן:

ומשום לא תלך רכיל אין כאן:

מונים לא תלך רכיל אין כאן:

טוא"ע שם הנכיף ע: צד י מיי פכ"צ מהלי סנהדרין הלכה ע סמג עשין לו טוא"ע ח"מ סי יע סעיף א:

רבינו חננאל

דכל אודיתא צריך למימו להו לסהדי כתובו ההוא אודיתא דהוה כתיבה דוכרן פתגמי וכל לישני . דרי דינא ולא הוה כתיב כל כי האי גוונא חיישינן . לב״ד טועין ואי כתיב בה . כי ג' היו לא חיישינן לב״ד טועין. אמר אחד ראיתי אביכם שהטמין . ישרי רשידה חירה ומגדל מער בשיות תיבה ומגול ואמר של פלוני הן של מעשר שני הן בבית לא אמר כלום בשדה דבריו קיימין. כללו של דבר כל שבידו ליטלן כגון . השדה שאלו רצה ליטלם השדה שאלו רצה ליטלם היה יכול ליטלן דבריו קיימין כל שאין בידו ליטלן לא אמר כלום. ירושלמי ר' אסי בשם יוחנן אם היה מתכוין למסור להן עדות עדותן קיימת. הרי שראו אביהן שהטמין מעות בשידה תיבה ומגדל. אמר של הן אם כמוסר דבריו א"ל ייבין ליתנן למי שאמר אביהן. כי של פלוני הן. יאם כמערים הרי הן שלהן ורז הלרה. הרי שהיה שני שהניח לו אביו. בא בעל החלום וא"ל כך וכך הן ובמקום פלוני הן. זה היה מעשה ואמרו ון. ווו ווו היו דברי דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין: מתני' היו מכניסין את השני ובודקין נמצאו בדבר. שנים אומרים זכאי ואחד אומר חייב זכאי כיצד כותבין ר' יוחנן אמר יצא פלוני זכאי ריש לקיש אמר פלוני ופלוני אלעזר אומר סתם כותב

וכל לישני דבי דינא. כל דבריהם היו כתובין בלשון ב"ד ולא היו חתומין אלא שנים: ולא הוה כ**סיב ביה במוחב סלחא הוינא וחד ליחוהי.** כדמלרכינן בכתובות (דף כב.) בשלשה שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהם: היינו דריש לקיש. דאמר [כט:] חזקה אין ב"ד כותבין שטר אלא כדת וכהלכה והני וודאי מלתא הוו: לבים דין טועין. סבורין שיהו שנים כשרים לדון: בי דינא. הכל יודעין שאין שנים קרוים ב"ד: בי דינא דרכנא אשי. דאינהו ודאי ידעי שאין ב"ד קרויין בשנים: ואמר לן רבנא אשי. לכתוב כך דכיון דהוא היה שם מסתמא לא לוה לפחות

ורילכוא רבגן דבי רב אשי בשמואל מ"ל. כשמואל מ"ל. כשמואל מ"ל. כשמואל מ"ל. כשמואל מדים כשמואל מ"ל כשמואל בעלמא מ"ל באודימת שכתבו בהודאה בשנים בלא קנין ובזה אין הלכה כמומו כדאמר לעיל הודה בפני שנים קנו מידו כותבין ואם לאו אין כותבין: בל שאין בידו. ליכא למימר דלהמניה במיגו דאי בעי שמיק דאין זה מיגו דאי שמיק דאין המיגו דאי שמיק ממו המם ולא יבא ליד פלוני: במוםר דבריו קיימין. אין שיין כאן שלא להשביע את במוםר במחוי בשיקרא.

וכל לישני דבי דיגא ולא הוה כתב בה במותב תלתא הוינא וחד ליתוהי סבר רבינא למימר היינו דריש לקיש א"ל רב נתן בר אמי הכי אמרינן משמיה דרבא "כל כי האי גוונא "חיישינן לב"ד מועין אמר רב נחמן בר יצחק אי כתב בה בי דינא תו לא צריך ודילמא בית דין חצוף הוא "דאמר ב"ד חצוף דכתב ביה בי דינא דרבנא אשי שמואל שנים שדנו דיניהן דין אלא שנקראו ב"ד חצוף דכתב ביה בי דינא דרבנא אשי ודילמא רבנן דבי רב אשי כשמואל סבירא להו בדכתיב בו "(ואמרנא ליה לרבנא אשי "ח"ר גאמר להן אחד ואמר לן רבנא אשי "ח"ר גאמר להן אחד אני ראיתי אביכם שהממין מעות בשידה תיבה ומגדל ואמר של פלוני הן של מעשר תיבה ומגדל ואמר של פלוני הן של מעשר שני הן בבית לא אמר כלום בשדה דבריו

קיימין כללו של דבר כל שבידו ליטלן דבריו קיימין אין בידו ליטלן לא אמר כלום יהרי שראו את אביהן שהממין מעות בשידה תיבה ומגדל ואמר של פלוני הן של מעשר שני הן אם כמוסר דבריו קיימין אם כמערים לא אמר כלום סהרי שהיה מצמער על מעות שהניח לו אביו ובא בעל החלום ואמר לו כך וכך הן במקום פלוני הן של מעשר שני הן זה היה מעשה יואמרו יידברי חלומות לא מעלין ולא מורידין: שנים אומרים זכאי כו': מיכתב היכי כתבי ר' יוחגן אמר זכאי ריש לקיש אמר פלוני ופלוני מזכין יופלוני ופלוני מחייבין) רבי יו(אליעזר) אמר מדבריהן נזדכה פלוני מאי בינייהו איכא בינייהו לשלומי איהו מנתא בהדייהו דלמאן דאמר זכאי משלם ולמאן דאמר פלוני ופלוני מזכין ופלוני ופלוני מחייבין לא משלם ולמ"ד זכאי משלם לימא להו אי לדידי צייתיתון אתון נמי לא שלמיתון אלא איכא בינייהו לשלומי אינהו מנתא דידיה למ"ד זכאי משלמי למ"ד פלוני ופלוני מזכין ופלוני ופלוני מחייבין ילא משלמי ולמאן דאמר זכאי משלמי ולימרו ליה אי לאו את בהדן לא הוה סליק דינא מידי אלא איכא בינייהו משום ילא תלך רכיל בעמך רבי יוחגן אמר זכאי משום לא תלך רכיל ריש לקיש אמר פלוני ופלוני מזכין יופלוני פלוני מחייבין משום דמיחזי כשיקרא ור' אלעזר אית ליה דמר ואית ליה דמר הלכך וכתבי הכי מדבריהם נזדכה פלוני: גמרו את הדבר היו מכניסין כו': למאן אילימא לבעלי דינין התם קיימי אלא לעדים כמאן דלא כרבי נתן דתניא לעולם אין עדותן מצמרפת ער שיראו שניהן כאחר רבי יהושע בן קרחה אומר "אפילו בזה אחר זה ואין עדותן מתקיימת בבית דין עד שיעידו שניהן כאחד רבי נתן אומר שומעין דבריו של זה היום וכשיבא חבירו למחר שומעין את דבריו לא לעולם לבעלי דינין ורבי נחמיה היא דתניא רבי נחמיה אומר כך היה מנהגן של נקיי הדעת שבירושלים מכניסין לבעלי דינין ושומעין דבריהן ומכניסין את העדים ושומעין דבריהם ומוציאין אותן לחוץ ונושאין ונותנין בדבר ^ס(גמרו את הדבר מכניסין אותן כו') והתניא גמרו את הדבר מכניסין את העדים ההיא דלא כרבי נתן גופא לעולם אין עדותן מצמרפת עד שיראו שניהם כאחד רבי יהושע בן קרחה אומר אפילו בזה אחר זה במאי קמיפלגי איבעית אימא סברא איבעית אימא סברא איבעית אימא איבעית אימא דקא מסהיד האי לא קא מסהיד האי ומנה דקא מסהיד האי לא קמסהיד האי ואידך אמנה בעלמא תרוייהו קמסהדי ואיבעית אימא קרא דכתיב יוהוא עד או ראה או ידע ®ותניא ממשמע שנאמר נלא יקום עד איני יודע שהוא אחד מה תלמוד לומר אחד זה בנה אב כל מקום שנאמר עד הרי כאן שנים עד שיפרט לך הכתוב אחד ואפקיה רחמנא בלשון חד למימר עד דחזו תרווייהו כחד ואידך והוא עד או ראה או ידע מ"מ: ואין עדותן מתקיימת בב"ד עד שִיעידו שניהן כאחד ר' נתן אומר שומעין דבריו של זה היום וכשיבא חבירו למחר שומעין דבריו. במאי קמיפלגי איבעית אימא סברא איבעית אימא קרא אב"א סברא מר סבר עד אחד ∘כי אתי לשבועה אתי לממונא לא אתי ואידך אטו כי אתו בהדי הדדי בחד פומא קא מסהדי אלא מצרפינן להו הכא נמי ליצרפינהו ואיבעית אימא קרא יאם לא יגיד ונשא עונו

למוצות כל. וש"כן,
 לעיל ג. ה: לקמן פו: (ממוצות כב. ג) כש"ל מ"ץ,
 [מוספתל מ"ש פ"ה],
 [מוספתל מ"ש פ"ה],
 [מוספתל מ"ש פ"ה],
 נב, ז) [מ"ל ופלורי מתיע"ב,
 נב, ז) [מ"ל ללעור],
 לנג] כמוצות כו: ב"ב לב.
 לנג] כמוצות כו: ב"ב לב.
 לנג] כמוצות כו: ב"ב לב.
 כ) כש"ל מ"ץ, ל) [בככות ד: ב"ב לב.
 כ) נש"ל מ"ץ, ל) [פככות ד: ב"ב"ל,
 כ) [ש"ל מ"ץ, ל) [סוטה ב: לל:],
 כ) [ש"ל מ"ץ, ל) [סוטה ב: לל:],
 לולה כעיד כל"ל [כש"ל (בש"ל (בש"ל (בש"ל (בש"ל (בש"ל (בש"ל ל)),

מסורת הש"ם

תורה אור השלם 1. לא תלף רכיל בעמיף לא תעמד על דם רעף אָני יְיִי: ייקרא יט טו 2. וְנְפָשׁ כִּי תַחָטָא וְשְׁמָשׁה קוֹל אָלָה וְהוּא עד או רָאָה או יְדָע אַם לוא יִגִּיד וְנָשָא עַוֹנוּ

רקרא ה א נ. לא יְקוּם עֵד אָחָד בְּאִישׁ לְּכֵּל עָוֹן וּלְכָּל חַטְאת בְּכָל חַנְי אַא אַשׁר יָחָטְאת אַל פִּי שְׁנַי עַדִים אַשׁר עַל פִּי שְׁלַשָּׁה עַדִּים יְקוּם דְּבָר: דברים יט טו

גליון הש"ם גמ' ואמרו דברי חלומות. עי תסוכת תשב"ץ ח"ב מ" קכת: שם כי אתי פ"ב לר"ה כג ע"ב ל"ה ומכניקי":

הגהות הב"ח (מ) רש"י ד"ה במאי וכו" ור' יהושע ב"ק הק"ד:

מוסף רש"י

בית דין חצוף. שענרו על תהנת חכמים (לנויל ג.). עד מקמו מכתים (לעיל גב). עד שיראו שניהם כאחד. את העדות לאפוקי אחד אומר בפני הלווהו ואחד לומר בפני הודה לו עליו (כתובות כו:). אפילו בזה אחר זה. אחד אומר ביום אווו זוו. מתח מומו ביוט ראשון לוה פלוני מפלוני מנה ואחד אומר ביום שני ראיתיו גם אני שלוה ממנו, דמכל מקום אמנה קא מסהדי, וח"ק סבר אמנה דקא מסהיד האי לא קא מסהיד האי, וה"ל לגבי מנה חלי עדות (רשב"ם ב"ב ואיז עדותו ופלונחה החריחי היה ולה יהושע בן קרחה קאמר לה (כתובות כו:). שיעידו שניהם כאחד. נפני נ"ל (רשב"ם ב"ב לב.). ממשמע שנאמר לא יקום עד. ולא נאמר עדים. מדאנטריך למיכתב אחד, שמע מינה דעד שנים משמע, דאינו אלא לשון עדות וסתם עדות שנים

(ב"מ פו.) רב אשי ורבינא סוף הוראה ובימיו נאמרו דברים הללו והוקבעו בגמרא: בבית לא אמר כלום. אינו נאמן לפי שאין בידו ליטלן: בשדה דבריו קיימין. דמה לו לשקר אם רוצה נוטלן ונותנן לאותו שהוא מעיד עליו: אם כמוסר. אם נראה להם כמוסר דבריו לבניו באמת בלשון לוואה: כמערים. שהוא מתיירא שלא יטלסי בחייו או שלא יחזיקוהו כעשיר להוסיף על יציאותיו: שהניה לו אביו. ולא אמר להו היכן הם: בעל החלום. שר המראה חלומות בלילה: כך וכך הם. מגיד לו כמה יש: לא מעלין כו'. ויכול להוליאם במקומום: מיכתב היכי כתבינן. פסק דין במקום שיש מחלוקת ונטו אחרי הרבים: זכאי. פלוני: מדבריהם נודכה. משמע שהיה מחלוקת ביניהם ומתוך דבריהם מדכה: לשלומי איהו מנחא בהדייהו. אם טעו השנים וחייבין לשלם מביתם פליגי הנך רבנן בדיין השלישי אם ישלם חלקו עמהם: **מאן דאמר זכאי**. כתבינן ולא כתבינן פלוגתייהו דקסבר כולם שוין ואף השלישי ישלם עמהם דאי לא הוה איהו בהדייהו בתרי לא הוה מיפסיק דינא: לשלומי אינהו. לבעל הדין חלקו של דיין שלישי: למאן דאמר פלוני ופלוני מזכין כו' לא משלמי. דלהכי כתבינן פלוגתא בהדיא לאודועי דבתרי נגמר דינא ולא קיבלו עלייהו כולי דינא: המם קיימי. דהא לא קתני מתני׳ שיוליאום לאחר ששמעו דבריהם: עד שיראו שניהם כאחת. את העדות. ולקמן יליף טעמא: אין עדותן מתקיימת בב"ד. לפסוק הדין על פיהם: עד שיעידו שניהם כחחת. וסתמח היח ולא ר' יהושע בן קרחה קאמר לה: לימה דלה כר' נתן. דהה מתני' קתני דלעיילינהו לסהדי משום דמתחילה כשבדקום שמעו דבריו של זה בלא זה: ור' נחמיה היא. דאמר בשעת משא ומתן הוו מפקי להו לבעלי דינים: במאי קמיפלגי. ת"ק ור׳ יהושע (6): אמנה דקה מסהיד החי כו'. זה חומר בפני הלוהו מנה וזה אומר בפני הלוהו מנה זה לא ראה של זה נמלא שאין כאן עדות שלם במנה אחד: ואידך. מ"מ מרווייהו מסהדי דמנה קא רשי ביה: והוא עד. והאי קרא בשני עדים משתעי לגבי קרבן שבועת העדות דאילו השביע עד אחד שולא העידו פטור: דתניא ממשמע שנאמר כו'. עד אחד משמע: ואפקיה רחמנא בלשון חד. דכתיב והוא עד: לשבועה אחי. עד אחד אינו מחייבו ממון אלא שבועה הלכך כשהעיד זה יחידי וזה יחידי לא שייכא תורת ממון בעדותן ולא מלרפינן להו דהא לאו לחיוביה ממונא אתו:

משלשה לכתוב. והאי דנקט רב אשי

לפי שבית דינו היה ראש בימי רבינא

ושניהם סידרו גמרא של תלמוד בבלי

כדאמרינן התם בהשוכר את הפועלים

ורכולי האמיען נייהו של להו לחיביה ממונת חתו:

ודכולי האו למימר איכא בינייהו הא כי אם נמצא שטעו וחייבין לשלם לדברי ר' יותנן משלם גם הוא עמהן, לרי של לי יותנן משום לא תלך רכיל ומשום מדבר שלר החיים אותראה המחייב. ריש לקיש סבר אם לא תפרש המחייב אלא סתם מתראה ביני מושלהם בדברי ער החיים למשום מדבר שלר הריים משום מדבר שלר החיים למשום מדבר שלר הריים מושלהם הבירים עוד ביני מושלהם מדברים עוד ביני מושלהם מדברים ער המחיים משום לא תלך רכיל ומשום מדבר שלר תרחק לכך כותב מדבריהן נודמר מדבריהן ומדבירן יותר וואת אומרת וגוי רב הונא מיקל בדיינא דאמר מקבלין עליכון חד כבי חרי אלא ייסרון אינון מבדר של הייע מבריע. א"ר סימון וצריך לשנות טענותיהן שנאמר ויאמר המלך זאת אומרת וגוי רב הונא מיקל בדיינא דאמר מקבלין עליכון חד כבי חרי אלא "מושלה ב"ד אחריו ג' פעמים ולא בא ר' יהושע אומר מקבלין עדים שלא בפני בעל דין ועבדין ליה פסק דין כהדא כהנא דמן וסיבו, וכן ב' עדים על כל חתימה וחתימה מעדי השטר (וכל) [וכן] ב' עדים על כל שנה ושנה בשני חזקה. אדם ששלחו ב"ד אחריו ג' פעמים ולא בא ר' יהושע אומר מקבלין עדים שלא בפני בעל דין ועבדין ליה פסק דין כהדא לאד ושבק ספרין וכתב ר' אלעור לירתו ספרין שוכחה בהן ארץ ישראל אין מוציאין אותן חוצה לארץ, גמרו את הדין מכניסין אותן לאד אלא דשבק ספרין וכתב ר' אלעור לירתו ספרין שוסבת דבריו אותן לחוץ ונושאין ונחנין בדין. במנוסין אותן אותן אות אותן לה" אשינו והא תניא גמרו הדין מכניסין שנינן ההיא לא כר' נתן דאמר שומעין דבריי של זה היום וכשיבא חיביו למחר שומעין דבריו למה היב. ואקשינן והא תניא נמנה מפלוני מנה מפלוני מנה מפלוני מנה מפלוני בחד בניסן ואידך מיוסר בתרי בניסן ואידך מיוסר במיר בהיי דאוז דאודף פלוני מנה מפלוני בחד בניסן ואידף פלוני מנה מפלוני אות שלוני אות לחוף במאר ב"ר איים ב"ר האיים ב"ר האיים אותן לת"ף כ"נניסן אשתכח דאמנה דמאי לא מסהיד האי ור מסהיד האי דחוז אדאודף פלוני מנה מפלוני את מסהיד האי דחוז אים לוני את היב ואקשים האיב האים בור מי מסהיד האי נחודיה מסהיד האי דחוז אים בנו מי היב היב היב היוניים לוני את היב היב היב היב היוניים אומר במים לוני את היב היב היב היוניים לוני את במים לוני את בינים האום בניסן ואידך מסהיד במים מסהיד האי וורים במים לוני מה במים מור בניסן ואידך מסהיד במים מסחב בניסן מחיד במים מור בניסן אשתכם ב